

การบูรณาการอิทธิบาท 4 กับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่*

The Integration of ITTHIPATA 4 with the New Theory Agriculture

พระมหาณัฐพล ทิขายุกอ (บานชน) และพระมหามิตร ฐิตปัญโญ (วันยาว)
Phramaha Nattaphon Thigkayuko (Banchon) and Phramaha Mit Thitapanyo (Wanyao)
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: thikhayukopm@gmail.com

บทคัดย่อ

เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ หลักการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรและน้ำเพื่อการทำการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตปัจจัยสี่เพื่อการดำรงชีวิตสำหรับอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้และก่อให้เกิดรายได้ โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินงานอย่างเป็นระบบสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน การนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเกษตรกรเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ โดยเริ่มต้นด้วยฉันทะความพอใจ มีใจรักในงาน เกษตรกรรมที่ที่เกษตรกรทำด้วยใจรัก รู้จักการวางแผนในการทำงานและทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ วิริยะความพากเพียรของเกษตรกรอดทนไม่ย่อท้อต่อความลำบากยากในการทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ จิตตะการเอาใจฝักใฝ่ด้วยความพยายามในดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จมีสมาธิในการทำงานให้ความสนใจในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง วิมังสการใช้ปัญญาสอบสวนในการดำเนินงานตริตรองหาเหตุผลปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาจุดเด่นปรับปรุงแก้ไขจุดด้อยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ถ้าเกษตรกรนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรจะประสบความสำเร็จตามที่เกษตรกรตั้งเป้าหมายเอาไว้ด้วยความเต็มใจทำ ตั้งใจทำ ใส่ใจในสิ่งที่ทำ และมั่นตริตรองในสิ่งที่ทำ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรประสบความสำเร็จ มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น และสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับครอบครัวและชุมชนที่ยั่งยืนได้

คำสำคัญ: อิทธิบาท 4; เกษตรทฤษฎีใหม่

Abstract

The new theory agriculture is the principle of management of agricultural land and water for agriculture to gain maximum efficiency and benefits. It can enable farmers to produce four factors for their livelihoods consumption and all year round. Farmers can support themselves and generate income based on the principle of self-reliance, non-destructive natural resources, systematic planning of operations, and strengthening the family and community. Using the ITTHIPATA; 4 or to integrate with the new theory of agriculture increase the efficiency of farmers' operations to successfully plan objectives. It starts with CHANTA; which is the will or aspiration to work on agricultural farms with love and knowing how to plan and work systematically. Secondly, VIRIYA; is the energy and effort of farmers who are indomitable in the face of hardships in their work. They should have a responsibility in duty and control the work to be following the specified plan. Thirdly, CHITTA; is focusing active thought to achieve success, they should concentrate on work interests and gain new knowledge for self-improvement. Fourthly, VIMANGSA; is the use of intelligence to investigate operations, ponder, find reasons, improve and check operating procedures to develop strengths, and fix weaknesses to increase operational efficiency. If farmers integrate the 4 principles of basis for success to integrate with the new theory agriculture, they will be able to succeed in their goals with the willingness to do, focus on what they do, pay attention to what they do, and finally be confident in what you do. Farmers will be successful. The work process is more systematic and can generate more income for families and sustainable communities.

Keywords: ITTHIPATA; the new theory agriculture

1. บทนำ

การทำงานเป็นส่วนที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต เมื่อคนเราเติบโตก้าวเข้าสู่ช่วงวัยของการทำงาน แต่ละคนย่อมมีความต้องการและมีความคาดหวังให้งานที่ตนทำอยู่ประสบผลสำเร็จ โดยจะมีแนวทางและวิธีการในการสร้างความสำเร็จในหน้าที่การงานที่แตกต่างกันออกไปบางคนอาศัย

ความเชื่อทางไสยศาสตร์ บางคนอาศัยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่ยังมีอีกหลายต่อหลายคนที่มีความต้องการและความมุ่งหวังที่จะให้หน้าที่การงานของตนให้ประสบความสำเร็จด้วยความสามารถและด้วยความเพียรพยายามของตัวเอง ความสำเร็จที่เกิดจากความสามารถของเราเองนั้นจะเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจที่สุดในชีวิต

อิทธิบาทธรรมเป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จ หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ 4 ประการ คือ 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความเพียร 3) จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ 4) วิมังสา ใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวน (ที.ม. (ไทย) 10/287/218) ปัญหาหรืออุปสรรคที่จะขัดขวางให้การทำงานที่ทำนั้นให้ล้มเหลวในระหว่างการทำงานหรือไม่ประสบความสำเร็จบางครั้งก็เกิดจากตัวเองก็มี บางครั้งเกิดจากการเหตุการณ์แวดล้อมก็มี บางครั้งเกิดจากเนื้องานที่ทำนั้นเองก็มี เป็นต้น แต่อุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่งที่เกิดจากตัวเราที่ทำให้เราไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานมี 4 อย่าง ได้แก่ ความเบื่อหน่าย ความเกียจคร้าน ความทอดธุระ และความง้อเวลา ดังนั้น ถ้ามีอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความใส่ใจ วิมังสา ความคิดค้นที่ประการนี้ครบถ้วนแล้ว เราย่อมบรรลุถึงความสำเร็จได้และสมประสงค์ในสิ่งที่ทำหากสิ่งที่ทำนั้นไม่เหลือวิสัย

เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่กำเนิดเกิดขึ้นมาบนโลกตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดปัจจัยต่างๆ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงถือได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเกิดขึ้นก่อนอาชีพอื่นๆ ภูมิประเทศของไทยเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยร่วมกับธรรมชาติ คนไทยส่วนใหญ่จึงนิยมทำการเกษตร อาชีพเกษตรกรรมจึงอยู่คู่คนไทยและเป็นรายได้หลักของประเทศมาอย่างช้านานแม้ยุคปัจจุบันคนรุ่นใหม่จำนวนไม่น้อยที่เลือกจะเข้ามาหางานทำในเมืองหลวง

พื้นที่อุตสาหกรรมรวมถึงเลือกทำงานประเภทอื่นๆ มากขึ้น แต่เกษตรกรรมก็ยังเป็นหัวใจหลักที่สำคัญในการช่วยสร้างผลผลิตให้กับคนไทยและอีกหลายล้านคนบนโลกได้มีปัจจัยสี่อุปโภคบริโภคเพื่อดำรงชีวิต เกษตรกรไทยแต่เดิมทำการเกษตรโดยการพึ่งพาธรรมชาติไม่มีการใช้สารเคมีในเพิ่มผลผลิต การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชรวมทั้งไม่ใช้ปุ๋ยเคมีหรือเทคโนโลยีใดๆ เข้ามาแทรกแซงกระบวนการทำการเกษตร แต่จะเน้นการนำกระบวนการควบคุมธรรมชาติโดยธรรมชาติทำให้ระบบการเกษตรเกื้อกูลซึ่งกันและกันกับธรรมชาติอย่างเป็นองค์รวม เกษตรกรจึงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพึ่งพาตนเอง และมีผลผลิตเพื่อการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือน ภายหลังจากประเทศไทยใช้แนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นภาคอุตสาหกรรมตามกระแสโลกรวมทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้ทัดเทียมกับนานาชาติประเทศส่งผลให้วิถีชีวิตของชุมชนในชนบทเกิดความเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นก่อให้เกิดผลเสียในด้านชีวิตความเป็นอยู่ชนบทชนบทนิยม ประเพณี ค่านิยม ทรัพยากรธรรมชาติ และรวมถึงปัญหาอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบจากการพัฒนาทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมกลายเป็นช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) รวมทั้งส่งผลต่อเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรกรรมจากเกษตรกรรมแบบพึ่งพาธรรมชาติมาเป็นเกษตรกรรมแบบพึ่งพาตลาด

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นจากการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำกิจกรรมของมนุษย์เข้าสู่บรรยากาศเป็นจำนวนมากนั้น ยังส่งผลให้อุณหภูมิอากาศผิวพื้นโลกในภูมิภาคต่างๆ เปลี่ยนไป โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ในเขตภูมิอากาศแบบร้อน การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตของเกษตรกร เช่น อุณหภูมิ ปริมาณฝน และความชื้น เป็นต้น รวมถึงสภาวะความรุนแรงของสภาพอากาศ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง การระบาดของโรคพืชและการระบาดของแมลงศัตรูพืช เป็นต้น ทำให้เกิดความเสียหายและความไม่แน่นอนต่อระบบการผลิตสินค้าทางการเกษตรของประเทศไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่เป็นเกษตรกรรายย่อยต้องเผชิญกับปัญหาความเลื่อมล้ำทางสังคม ความยากจน หนี้สิน ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตต่ำ การควบคุมคุณภาพของผลผลิต ความสามารถการแข่งขันในตลาดค่อนข้างต่ำ มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อ และการประกันผลผลิตอีกทั้งต้องรับความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศอีกด้วย ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร และส่งผลให้ภาพรวมของภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรยังมีความน่าเป็นห่วงและยังจำเป็นต้องอาศัยกลไกภาครัฐเข้าไปช่วยแก้ปัญหา (พิสัมพันธ์ โบริ์สุวรรณ และคณะ, 2565, หน้า 265-277) เพื่อใช้แก้ปัญหาและหาหนทางดำเนินการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ อิทธิบาทเป็นองค์ธรรมที่เป็นรากฐานแห่งความสำเร็จ (พุทธทาสภิกขุ, 2537, หน้า 90) ซึ่งจะทำให้เกษตรกร รั้งงาน พอใจจะ

ทำงานนั้นและทำด้วยใจรัก สู้งาน พากเพียรทำไม่ทอดถอนใจจนกว่าจะประสบความสำเร็จใส่ใจในงานที่ทำ ทำงานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศหัวใจ และทำงานด้วยปัญญา ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมที่จะนำมาบูรณาการกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เพราะเป็นหลักการที่เพิ่มพูนความสำเร็จ หลักการชำนาญเรื่องความสำเร็จ หลักการพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จและหลักแห่งการบริหารจัดการ ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถทำให้การดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ทำอยู่นั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. หลักการของการเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง หลักการและแนวทางปฏิบัติในการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรสำหรับเกษตรกรที่มีที่ดินถือครองขนาดเล็ก ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยระบบการเกษตรแบบยั่งยืน อันจะทำให้เกษตรกรรายย่อยมีพออยู่พอกิน เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ครอบครัวและชุมชน และสามารถพัฒนาให้เป็นเกษตรเชิงธุรกิจกับธุรกิจภาคเอกชนได้ (สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี, 2543, หน้า 10-11) เกษตรทฤษฎีใหม่เริ่มต้นด้วยการช่วยราชการของในหลวงรัชกาลที่ 9 ให้มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียงโดยการขุดสระน้ำกักเก็บน้ำฝนไว้ใช้ประโยชน์แล้วให้ความรู้ราชการให้ใช้น้ำที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดพระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดิน

ขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.), 2555, หน้า 2-3) ด้วยวิธีการทำเกษตรผสมผสานหรือไร่นาสวนผสม ราษฎรจะประสบความสำเร็จได้ถ้ามีความขยันขันแข็ง และมีความรู้ทางการเกษตรพอสมควร เกษตรทฤษฎีใหม่จึงเป็นแนวทางหรือหลักในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กของเกษตรกรให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด เกษตรทฤษฎีใหม่มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2539, หน้า 402-412) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการผลิต เป็นหลักการจัดการสรรพื้นที่ทำกินของเกษตรกรออกเป็น 4 ส่วน พื้นที่ส่วนที่ 1 ใช้พื้นที่ประมาณร้อยละ 30 สำหรับไว้ใช้ในการขุดสระกักเก็บน้ำฝนไว้ใช้ในฤดูแล้งตลอดจนเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่างๆ พื้นที่ส่วนที่ 2 ใช้พื้นที่ประมาณร้อยละ 30 สำหรับไว้ใช้ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหาร พื้นที่ส่วนที่ 3 ใช้พื้นที่ประมาณร้อยละ 30 สำหรับไว้ใช้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ สมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้ในการบริโภค ถ้าเหลือจากการบริโภค ก็นำไปจำหน่าย เพื่อเป็นการเสริมรายได้ พื้นที่ส่วนที่ 4 ใช้พื้นที่ประมาณร้อยละ 10 สำหรับไว้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนน คันดิน โรงเรือน เรือนเพาะชำ และอื่นๆ การจัดการพื้นที่ตามขั้นตอนที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงของชุมชนชนบท ในรูปแบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการรวมพลัง เป็นขั้นตอนการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1 ขึ้นต้น เมื่อเกษตรกรสร้างผลผลิตด้วยการพึ่งพาตนเองได้แล้ว การดำเนินงานขั้นต่อไปคือการรวมพลังกันของเกษตรกรในรูปแบบของการรวมกลุ่มหรือสหกรณ์ ในการดำเนินการในกิจการด้านต่างๆ (พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที (แสงพงษ์), 2561, หน้า 28) ได้แก่ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านความเป็นอยู่ 4) ด้านสวัสดิการ 5) ด้านการศึกษา และ 6) ด้านสังคมและศาสนา

ขั้นที่ 3 ขั้นก้าวหน้า เป็นขั้นตอนการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 2 ขั้นการรวมพลัง เมื่อเกษตรกรสามารถรวมกันเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ได้แล้ว จะสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นมีฐานะที่มั่นคง ขั้นตอนต่อไป คือ การติดต่อประสานงานจัดหาทุนหรือแหล่งเงินทุน เพื่อมาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต จะทำให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด และการขายผลผลิตได้ในราคาสูง การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินกิจการ สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต และการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

จึงเห็นได้ว่า เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวคิดการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรให้มีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด เกษตรทฤษฎีใหม่จะเกิดประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้นั้น ประเด็นสำคัญ คือ การพึ่งตนเอง ขยันมั่นเพียร แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ประหยัด และมีธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการแบ่งพื้นที่ให้

สัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ แรงงาน และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การผลิตที่สร้างรายได้และนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืน

3. การบูรณาการอิทธิบาท 4 กับเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรกรที่ทำการเกษตรตามหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องเปิดใจยอมรับองค์ความรู้ต่างๆ ตลอดจนนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จำเป็นเข้ามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นในขณะเดียวกันเกษตรกรจะต้องนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับการทำการเกษตรในรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่จึงจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่

การบูรณาการฉันทะกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ฉันทะ หมายถึง มีใจรัก ความพอใจ ความเป็นผู้ประสงค์จะทำ ความอยากความพอใจในธรรม (อภิ.วิ. (ไทย) 35/433/343) ฉันทะมีลักษณะความมีใจรักในสิ่งที่ทำ แรงบันดาลใจ แรงจูงใจที่ถูกต้อง ความต้องการที่จะทำ และปรารถนาจะทำได้ผลดี ยิ่งๆ ขึ้นไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2558, หน้า 160) ความใคร่ปรารถนาเพื่อจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การปลุกฉันทะให้เกิดขึ้นหรือความพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำ อยากทำสิ่งนั้นให้สำเร็จเป็นจุดเริ่มต้นของการทำการเกษตรในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ก็คือการมีฉันทะมีความยินดีในอาชีพ ความรักในอาชีพ ความพอใจในการทำการเกษตรในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยการเห็นคุณค่าของสิ่งที่เราทำถือเป็นคุณธรรมสำคัญยิ่งในการเริ่มต้นการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การมีฉันทะ

ในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ถือว่าการเริ่มต้นการทำงานที่ดี การเริ่มต้นการทำงานที่ดีถือว่าการประสบความสำเร็จในงานที่ทำไปแล้วครั้งหนึ่ง เกษตรกรต้องยึดต้องยึดหลักฉันทะ 3 ประการ คือ 1) รักในอาชีพเกษตรกรรม มีความอยากเป็นเกษตรกรที่มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมชวนชววยทางองค์ความรู้ใหม่ๆ ฝึกฝนอบรมเทคนิคการทำการเกษตรอยู่เสมอ 2) ชอบในวิธีการทำเกษตรกรรม ไม่บ่นเมื่อเจอกับปัญหาและอุปสรรคพยายามรู้จักความคิด วิเคราะห์ คิดในทางที่ถูก และเหมาะสมเพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้สำเร็จลุล่วงไปจนได้ 3) เต็มใจที่จะเป็นเกษตรกร เกษตรกรจะต้องมีความพึงพอใจกับการทำการเกษตรอย่างเต็มที่ เมื่อเกษตรกรรักพอใจและเต็มใจในการทำเกษตรกรรมแล้วย่อมสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายได้เราสามารถสร้างฉันทะได้โดยการเลือกที่จะศรัทธาในบางสิ่งบางอย่างและหมั่นตรวจสอบศรัทธาของตนเองว่ามีคุณค่าต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมอย่างไร เมื่อเห็นคุณค่าแล้วก็มุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้น การงานนั้นด้วยความตั้งใจ การบูรณาการฉันทะกับเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงเป็นการเริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยความรัก ความพอใจ ความปรารถนาที่จะทำให้อาชีพที่ตนทำประสบความสำเร็จ และการทำงานอย่างมีความสุขที่ได้ทำงานที่ตนรักด้วยการสร้างแรงบันดาลใจให้กับการทำงาน การรู้จักวางแผนการทำงาน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนทำให้เกษตรกรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสายอาชีพที่ทำอยู่ให้มีความมั่นคงยั่งยืนเป็นแรงจูงใจให้เกิดความรักในอาชีพ

ส่งผลให้การทำงานเป็นไปตามแนวทางที่วางแผนไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายไว้อย่างน่าภาคภูมิใจ

การบูรณาการวิริยะกับเกษตรทฤษฎีใหม่ วิริยะ หมายถึง พากเพียรทำสัมมาวายามะ วิริยสัมโพชฌงค์ (อภิ.วิ. (ไทย) 35/467/358) ความไม่ย่อท้อเข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย เกษตรทฤษฎีใหม่แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการรวมพลัง และขั้นตอนก้าวหน้า แต่ละขั้นตอนเมื่อลงมือดำเนินงานย่อมมีปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการทำงาน ในระหว่างการดำเนินงานเกษตรกรต้องมีวิริยะเป็นพื้นฐาน เกษตรกรจะต้องมีความพากเพียรขยันอดสาหัส บากบั่นเอาธุระ มีความเข้มแข็ง มีความอดทน มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ แต่ละขั้นตอนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไม่ท้อถอยไม่เลิกละการดำเนินงาน โดยมีความเพียรอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนกว่าการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่แต่ละขั้นตอนจะประสบความสำเร็จ มีความอาจหาญแก่กล้าใจ สู้ไม่หวั่นกลัว ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความยากลำบากต่างๆ ในการดำเนินงาน เกษตรกรจะมองความลำบากและอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นสิ่งที่ท้าทายที่ต้องเอาชนะเพื่อให้งานสำเร็จให้ได้ การบูรณาการวิริยะกับเกษตรทฤษฎีใหม่จึงเป็นดำเนินงานของเกษตรกรด้วยความขยันมั่นเพียร ความอดสาหัส ไม่ท้อถอยเมื่อระหว่างการทำงานเกิดอุปสรรคหรือความยากลำบากต่างๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนกว่าจะประสบความสำเร็จ

การบูรณาการจิตตะกับเกษตรทฤษฎีใหม่ จิตตะ หมายถึง ความเอาใจฝึกฝึความคิดจดจ่อ ความมุ่งมั่นจิตจดจ่อสมาธิ มโนมานัส ฯลฯ มโนวิญญูณธาตุที่เหมาะสมกัน (อภิ.วิ. (ไทย) 35/439/345) จิตตะมีลักษณะเป็นจิตที่มีสมาธิมีกำลังจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นความมีจิตผูกพัน ความเอาใจใส่ เผ่าครุ่นคิดเรื่องนั้น ปักใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน (พระธรรมปิฎก/2546/844) ในระหว่างการดำเนินงานตามหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรจะต้องมีจิตตะเพื่อที่จะเกิดความผิดพลาดน้อยลงในระหว่างการทำงาน เกษตรกรจะต้องดำเนินงานด้วยความคิดจดจ่อเอาใจใส่ ผูกใจจดจ่ออยู่กับหน้าที่และการดำเนินงานตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความตั้งมั่น มีสมาธิมั่นคงอยู่กับการทำงานตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ ดำเนินงานด้วยความมีสติไม่ประมาทไม่ทอดธุระ ไม่ปล่อยวางเฉยในระหว่างการทำงาน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน เลื่อยลอยไปจากการดำเนินงาน บางครั้งอาจดำเนินงานอย่างจดจ่อเอาใจใส่อย่างตั้งใจอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืนจนไม่เอาใจใส่หรือไม่สนใจสิ่งอื่น จนเกษตรกรสนใจที่จะรับรู้แค่เพียงเรื่องเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ที่กำลังดำเนินการอยู่เท่านั้นเมื่อเราเข้าใจแล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องยากที่จะวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อแท้ของเรื่องราวต่างๆ ออกมาสู่การตัดสินใจของหมู่คณะหรือแม้แต่เรื่องส่วนตัวของเราเอง ความรอบคอบในการดำเนินงานจึงแฝงไปด้วยความรู้ตามสภาพจริงของมัน อันเป็นแนวปฏิบัติที่เกษตรกรต้องสร้างให้เกิดเป็นนิสัยแก่ตนเองการบูรณาการจิตตะกับเกษตรทฤษฎีใหม่จึงเป็นการดำเนินงานด้วยความ

ตั้งใจแน่วแน่ในการดำเนินงาน ให้ความสนใจในสิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และให้ความใส่ใจในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน การบูรณาการจิตตะกับเกษตรทฤษฎีใหม่จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรให้ประสบความสำเร็จ

การบูรณาการวิม้งสา กับเกษตรทฤษฎีใหม่ วิม้งสา หมายถึง ปัญญา ความรู้ชัด ความเลือกเฟ้นธรรม สัมมาทิฏฐิ (อภิ.วิ. (ไทย) 35/442/347) พิจารณาวินิจฉัย ความเลือกสรร เข้าไปกำหนดภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ความรู้อย่างแจ่มแจ้ง ความคันคิด การใคร่ครวญ ปัญญาเหมือนแผ่นดิน ปัญญาเครื่องทำลายกิเลส ปัญญาเครื่องนำทางความเห็นแจ้ง ปัญญาเหมือนปลัก ปัญญาปัญญาธิริย ปัญญาพละ ปัญญาเหมือนศีลตรา ปัญญาเหมือนปราสาท แสงสว่างคือปัญญา ปัญญาเหมือนประทีป ปัญญาเหมือนดวงแก้วความไม่หลงงมงาย อัมมวิจย สัมโพชนงค์ (อภิ.สง. (ไทย) 34/556/160) วิจัยเลือกสรร ทบทวน สอบสวนธรรมนั้นด้วยปัญญา (อภิ.วิ. (ไทย) 35/467/358) ไตร่ตรองโยนิโสมนสิการ การใช้ความคิดถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ (พระราชวรมุณี (ประยูรค์ ปยุตโต)/2529/621) ในการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรจำเป็นต้องการหาเหตุผลในเรื่องการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ว่ามีอุปสรรคขัดข้องอย่างไร เกษตรกรก็ต้องค้นหาเหตุผลว่าจะปรับปรุงงานอย่างไรให้การดำเนินงานก้าวหน้าไปกว่านี้ จะดำเนินการอย่างไรให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นไปกว่านี้ให้รวดเร็วกว่านี้ การค้นคว้าเป็นเหตุให้เกิดปัญญา

เกิดความก้าวหน้าในองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะใช้ในการดำเนินงานต่อไป การค้นคว้าจะต้องมีความรู้ใหม่ๆและทำให้ดำเนินงานก้าวหน้า ถือได้ว่าเป็นสุดยอดของวิธีดำเนินงานให้สำเร็จซึ่งอยู่ในอิทธิบาทข้อสุดท้ายนี้การบูรณาการวิม้งสา กับเกษตรทฤษฎีใหม่จึงเป็นการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการสอบสวน ไตร่ตรอง พินิจพิเคราะห์ ใช้ปัญญาในการใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องในการดำเนินงานที่ทำอยู่ เกษตรกรต้องรู้จักค้นคว้า ทดลอง คิดค้น หาทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานและวิธีการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ก้าวหน้ายิ่งขึ้นอยู่เสมอ

จึงเห็นว่า อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการทำงานให้ประสบความสำเร็จการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ ต้องอาศัยทั้งฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิม้งสาในการดำเนินงาน ซึ่งจะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดในสี่ประการนี้ไปไม่ได้ ฉันทะกับวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้เกษตรกรมีความรู้มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยมีจิตตะและวิม้งสาเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในที่สุดแล้วก็จะช่วยเสริมให้เกษตรกรมีความรู้มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคมากขึ้นนั่นเองอิทธิบาท 4 ประกอบไปด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงจะกลายมาเป็นพลังขับเคลื่อนชีวิตและการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรให้มุ่งเข้าสู่เป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์แบบ ในฐานะเป็นธรรมที่มีบทบาทหน้าที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

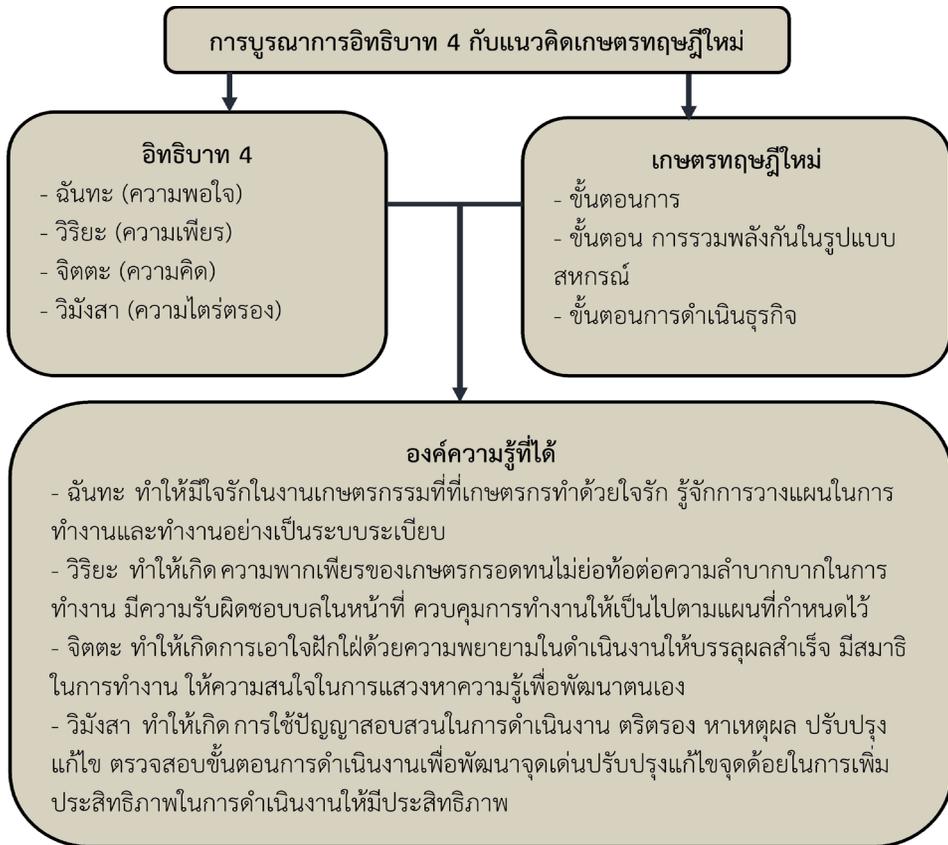
4. สรุป

เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางหรือหลักในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้กรอบแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระราชดำรินี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบาก ให้สามารถผ่านช่วงวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการผลิตขั้นที่ 2 ขั้นการรวมพลัง และขั้นที่ 3 ขั้นก้าวหน้าเกษตรกรจะต้องนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับการทำการเกษตรในรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อิทธิบาท 4 มีความสำคัญต่อการทำการเกษตรตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นอย่างมาก เพราะถ้าขาดหลักอิทธิบาท 4 แล้วย่อมทำให้เกษตรกรนั้นไม่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยเหตุว่าเมื่อไม่มีใจรักในการประกอบอาชีพเกษตรกรย่อมทำให้เกิดความรู้สึกละเลยใจในการทำงานเมื่อไม่มีความขยันหมั่นเพียร ย่อมทำงานแบบขาดๆ เกินๆ มักทำงานกำลังทำอยู่ไม่สำเร็จ หากสำเร็จก็สำเร็จล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ เมื่อไม่มีความมุ่งมั่น และจดจ่อ

กับการทำงานย่อมไม่สามารถดำเนินงานต่อไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการได้ เมื่อไม่มีการคิดวิเคราะห์ในการทำงานและเข้าใจในกระบวนการของทำงาน หากเกิดปัญหาหยาบมหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ได้นั้นได้ยาก งานที่ทำก็จะเกิดความผิดพลาด ไม่สามารถทำงานตามกรอบที่วางไว้ให้ประสบความสำเร็จได้ อิทธิบาท 4 จะทำให้เกษตรกรที่นำไปปฏิบัตินั้น เกิดสร้างความปลอดภัยในหน้าที่เกษตรกรของตน พร้อมทั้งมีความขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่ในหน้าที่เกษตรกรของตน และกลับมาทบทวนไตร่ตรองหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ แล้วจึงนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญให้ดียิ่งขึ้นไป

5. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยความรัก ความพอใจ (ฉันทะ) ความปรารถนาที่จะทำให้การทำการเกษตรตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ตนทำให้ประสบความสำเร็จ ความเพียรอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนกว่าการดำเนินงาน (วิริยะ) มีขั้นตอนในการทำงานสร้างความสำเร็จจำเป็นต้องใช้ปัญญาในการใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล (จิตตะ) ตรวจสอบข้อบกพร่องในการดำเนินงานที่ทำอยู่ (วิมังสา) เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีความสมดุล

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2539). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาเกษตรไทย*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2558). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 30). กรุงเทพฯ: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต.
- พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที (แสงพงษ์). (2561). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของ ศาสตร์พระราชา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสิทธิ์ โบว์สุวรรณ และคณะ. (2565). ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 265-277.

พุทธทาสภิกขุ. (2537). *การงานที่เป็นสุข*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *กรอบแนวทางแผนกลยุทธ์แก้ไข ปัญหาความยากจน พ.ศ. 2545-2549*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (2555). *จอมปราชญ์แห่งการพัฒนาทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอน พับลิชชิ่ง.

สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี. (2543). *โครงการรวมน้ำ+ใจ ถวายในหลวง*. กรุงเทพฯ: ทรีดีเอชั่น.

